
Téma: Zalátaná ponožka je lepší než děravá, ne v případě sebevědomí

Slovo úvodem

Monotematický blok, který čtenářům předkládáme, je věnovaný aforismu z Hegelova soukromého zápisníku: „Zalátaná ponožka je lepší než děravá, ne v případě sebevědomí.“^{1,2} Otištěné příspěvky zazněly na prvním workshopu výzkumné skupiny *Hegel v interdisciplinární perspektivě*. Tato platforma působící na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy si klade za cíl využívat pozoruhodné a svým vyzněním nejasné výroky z Hegelova díla k řešení filosofických problémů nejen v současné filosofii, ale výraznou měrou i v ostatních humanitních disciplínách, především v literární vědě, politologii nebo religionistice.

Sám výrok o ponožce spadá od raného díla, a často je tak považován za svědectví, že „mladý Hegel“ – na rozdíl od „starého Hegela“ – chápal existenciální momenty života i niternou rozervanost bytí vůbec. V době zaznamenání nedatovaného aforismu bylo Hegelovi mezi třiatřiceti a šestatřiceti lety. Aforismus tak vznikl v době, která buď těsně předcházela, anebo se dokonce překrývala s prací na *Fenomenologii ducha*. Hegel v této době pobýval v tehdejší filosofické metropoli v Jeně a udržoval živé kontakty se stěžejními mysliteli té doby, třeba s Friedrichem Schlegelem, který zde přednášel o transcendentální filosofii a formuloval svou vlastní verzi dialektiky a ironie, nebo s Schellingem, s nímž vedl seminář a založil periodikum *Kritisches Journal der Philosophie*. Již v této době se Hegel intenzivně zabýval problémy etiky a politiky, o čemž svědčí pojednání *System der Sittlichkeit* nebo *Ueber die wissenschaftliche Behandlungsarten des Naturrechts* a jeho intenzivní studium díla Niccolò Machiavelliho.

1 „Ein geflickter Strumpf [ist] besser als ein zerrissener; nicht so das Selbstbewußtsein.“ Aphorismen aus Hegels Wastebook. In: Hegel, G. W. F., *Werke in 20 Bänden*. Hrsg. E. Moldenhauer – K. M. Michel. Frankfurt a.M., Suhrkamp 1969–1986; cit. místo: Bd. 2, s. 558.

2 Tento citát překládají autoři participující na tomto monotematickém bloku nestejně. Vzhledem k tomu, že kompletní Hegelovy *Aforismy* nebyly v českém překladu dosud vydány, ponechává redakce – po dohodě s hostujícími editory – jejich převody beze změny. Pozn. red.

Autoři monotematického bloku tematizují daný výrok o ponožce na třech rovinách. Zaprvé jej zasazují do kontextu Hegelova díla. Zadruhé se zaměřují na recepci citátu v kontextu myslitelů, kteří na něj explicitně navazují, jako je tomu v případě existencionalistů a dále třeba v díle Martina Heideggera nebo Theodora W. Adorna. Třetí důležitá rovina se týká otázky, jak můžeme ze systematického hlediska porozumět fenoménům negativity, nezavršenosti a diskontinuity. Těmto fenoménům se přispěvovatelé věnují nejen v té podobě, v jaké je zachycují filosofická díla, ale rovněž se zaměřují na jejich umělecká ztvárnění.

Vojtěch Kolman a Tereza Matějčková
(hostující editoři monotematického bloku)